

Het buitengebied staat volgens gemeente Heerenveen niet (meer) in de schijnwerpers

Beleidsdoelen vs. Verkeersveiligheid aan de Schoterlandseweg (Katlijk, Mildam, Oude- en Nieuwehorne)

De Gemeente Heerenveen heeft, in samenspraak met de Provincie Fryslân, gekozen om straatverlichting te verwijderen in buitengebieden met als doel energie te besparen. Tot 2024 bedraagt de energiebesparing jaarlijks minimaal 46.000 kWh op openbare verlichting. Daartegenover staat er in het beleidsplan, opgesteld door de Gemeente Heerenveen, dat de openbare verlichting een aanvulling kan zijn op de verkeersveiligheid, het vergroot de zichtbaarheid op verkeer intensieve locaties en van objecten en andere weggebruikers. Tevens staat er in hetzelfde beleidsplan dat op verkeerswegen buiten de bebouwde kom verlichting alleen wordt toegepast op gevaarlijke punten. Op risicosituaties en knelpunten blijft verlichting bij vervanging gehandhaafd. De vragen die hier nu rijzen is of de Gemeente Heerenveen, in samenspraak met provincie Fryslân een juiste beslissing heeft gemaakt, omtrent het verwijderen van de straatverlichting aan de Schoterlandseweg? Daarnaast de vraag, is de Gemeente deels aansprakelijk voor ongelukken welke veroorzaakt zijn door onvoldoende zicht op de weg? En tenslotte, kan de gemeente op een andere wijze hun doelen bereiken?

Bij wie ligt de verantwoordelijkheid?

Hoewel er Europese normen bestaan over straatverlichting, is er geen enkele wettelijke tekst die gemeentelijke overheden verplicht om hun wegen te verlichten. Daarentegen worden gemeenten en provincies als zijnde wegbeheerder er wel aan gehouden om alles in het werk te stellen om de veiligheid op hun grondgebied te verzekeren. Indien de verkeersveiligheid dan ook in het gedrang zou komen door een onderbreking van de straatverlichting, is dit dan ook ten minste gedeeltelijk de verantwoordelijkheid van de gemeente. Het doven van de straatverlichting en de mogelijke negatieve gevolgen ervan voor de verkeersveiligheid moeten dan ook voorwerp uitmaken van een nauwgezette analyse. Artikel 6:174 van het Burgerlijk Wetboek (BW) bepaalt dat de wegbeheerder -gedeeltelijk de Gemeente Heerenveen en de Provincie Fryslân- aansprakelijk is voor de schade die is ontstaan als gevolg van een gebrekkige staat van de weg. Hierbij is van belang hoe groot de kans op verwezenlijking van het gevaar is en welke onderhouds- en veiligheidsmaatregelen mogelijk en redelijkerwijs van de wegbeheerder te vergen zijn (straatverlichting herplaatsen).

Maak van je hert geen moordkuil

Sinds de verwijdering van straatverlichting aan de Schoterlandseweg hebben er al twee bekende ongevallen plaatsgevonden nabij het Katlikerschar. Tevens hebben door de verwijdering van de straatverlichting bijna ongevallen plaatsgevonden met de over populatie van damherten bij het Katlikerschar. Dit is in geding met de veiligheid van de weggebruikers. In 2021 is er door Plaatselijk belang Oude- en Nieuwehorne vastgesteld dat het aantal damherten in de gaten moeten worden gehouden, met het oog op verkeersveiligheid kan er dan worden ingegrepen. Schokker concludeert dan ook dat er een ernstige gevaarlijke situatie in dit gebied heerst wat betreft de verkeersveiligheid. Daarnaast staat er in een kop van een artikel van Omrop fryslân dat de Provincie Fryslân de populatie levensgevaarlijk vindt voor weggebruikers. Volgens gedeputeerde Klaas Fokkinga hebben de dieren al tientallen verkeersongelukken veroorzaakt. Deze situatie speelde zich al af voordat de straatverlichting is verwijderd. De standpunten in het beleidsplan en de uitspraken van de Provincie spreken elkaar tegen. Dit terwijl het beleidsplan ook mede door de

Provincie is opgesteld. Tevens geeft de Gemeente dan wel Provincie aan door het plaatsen van de gevarenborden van overstekend wild, het probleem van de damherten te erkennen.

De zichtbaarheid van de damherten is door het verwijderen van de straatverlichting afgenomen, het plaatsen van gevarenborden staat niet in verhouding met het weghalen van de straatverlichting wanneer er gekeken wordt naar de verkeersveiligheid. Medewerker verkeersveiligheid van de Gemeente Heerenveen, J. de Jong, erkent dat er nu een gevaarlijke situatie is ontstaan, echter geeft hij als oplossing dat weggebruikers langzaam moeten gaan rijden op een 80 km/h weg. Deze oplossing levert een bijkomende gevaarlijke situatie op voor weggebruikers onderling.

In een artikel van de Leeuwarder Courant van 18 december 2012 'Weghalen lantaarnpalen Leeuwarden levensgevaarlijk' waren fracties binnen de Gemeente in Leeuwarden bezorgd over het weghalen van lantaarnpalen. Een D66-lid gaf toen aan dat het handiger was geweest om eerst lichtmasten uit te zetten, het effect te evalueren en pas daarna de mast definitief te verwijderen wanneer de uitkomst van de proef positief was geweest. Een VVD-lid stelt dat het verwijderen van de palen kan leiden tot verkeersonveilige situaties en sociaal onveilige plekken. In 2012 waren er al zorgen in Leeuwarden en dit ging over het centrum Leeuwarden. Misschien had de Gemeente Heerenveen ook eerst een proef kunnen doen en dit kunnen onderzoeken. Specifiek gericht op gevaarlijke plekken aan de Schoterlandseweg, om maatwerk te verrichten op een specifieke plaats, in plaats van zich volledig in een tunnelvisie te richten op "een onderzoek".

Bij de tussentijdse technische vragen van uw Gemeente van 10 november jl. (IBABS ID: 37) geeft u bij vraag 1 als antwoord: "Verkeers- en sociale veiligheid zijn twee belangrijke punten in de avond- en nachturen van de dag. Daarom plaatsen we nieuwe verlichting en markering om een betere balans te creëren, en daarom wordt de oude, rond schijnende en verblindende verlichting weggehaald". Nu rijst de vraag: Waarom is er nog geen goede reflecterende markering en wanneer wordt er nieuwe verlichting geplaatst? U geeft in antwoord 3 van vraag 3 aan dat de markering van de wegbelijning van dusdanige kwaliteit is en er voldoende zicht is. Echter, is de markering onvoldoende reflecterend. Uw ambtenaar geeft zelfs aan dat bestuurders als oplossing maar langzamer moeten rijden in deze onveilige situatie die door de Provincie en u gecreëerd is. De Gemeente geeft aan dat er 800 nieuwsbrieven verstuurd zijn, waarvan 8 reacties zijn ontvangen. De bewoners wisten toen nog niet wat de gevolgen waren m.b.t. de verkeersveiligheid. Er is door R. Stoelwinder en mijzelf een ingezonden stuk gepubliceerd in de Heerenveense Courant en GrootHeerenveen. Dit is gepubliceerd na de verwijdering van de lantaarnpalen. Uw inwoners zien nu pas wat voor gevolgen dit heeft veroorzaakt. Dit komt duidelijk naar voren in de reacties op het ingezonden stuk. Velen die aangeven dat ze een bijna ongeluk hadden, moesten uitwijken voor damherten, aangezien het zicht nihil is. Dan hebben wij het nog niet eens over de sociale onveilige situatie voor kinderen die naar school fietsen en vice versa. Vele bewoners klagen tevens n.a.v. ons stuk in Groot Heerenveen en de Heerenveense Courant dat er in de centra nog meer verlichting aanwezig is (en seizoen verlichting) en dat het buitengebied er niet meer toe doet. Dan vraagt men zich sterk af of de conclusies van de 800 nieuwsbrieven wel redengevend te achten zijn m.b.t. het verwijderen van de lantaarnpalen aan de Schoterlandseweg.

Voor de veiligheid van de weggebruikers ter hoogte van het Katlijkerschar, Mildam en Oude- en Nieuwehorne verzoeken wij de Gemeente Heerenveen en de Provincie Fryslân om het beleid te herzien. Dit omtrent het beleidspunt dat er op risicosituaties en knelpunten de straatverlichting blijft bestaan.

Door de verschillende situaties welke voor de verwijdering van de straatverlichting al hebben plaatsgevonden met de damherten, is het in belang voor de veiligheid van de weggebruikers dat de straatverlichting weer geplaatst wordt in deze gebieden. Dit om ongevallen met de toenemende roedel damherten te minimaliseren.

Om toch aan het beleidsdoel van 46.000 kWh jaarlijks te besparen tot 2024, kan er ook gekeken worden waar de straatverlichting in centra van de gemeente gedimd dan wel verwijderd kunnen worden. In het beleidsplan staat daarnaast dat de reikwijdte m.b.t gemeentelijke verlichting ook van toepassing is op de seizoenverlichting (kerst etc.) dan wel centrumverlichting. De Gemeente Heerenveen is hier niet zichtbaar in meegegaan en heeft het hoofddoel besparing afgeschoven naar buitengebieden. Dit besluit levert aanzienlijk gevaarlijke situaties op in de buitengebieden, ten opzichte van dimmen/verwijderen van centrumverlichting en/of seizoenverlichting. Gemeenten als zijnde wegbeheerder dienen de veiligheid op hun grondgebied te verzekeren, dit standpunt kan niet gewaarborgd worden in de huidige situatie aan de Schoterlandseweg. Hierdoor kan de Gemeente Heerenveen en de Provincie Fryslân gedeeltelijk verantwoordelijk worden gehouden voor ongelukken welke zijn ontstaan door de verwijdering van straatverlichting bij knelpunten en risicosituaties, aldus artikel 6:174 BW.

